

The Status of Female Survivors

(1) תלמוד בבלי מסכת כתובות דף כב עמוד א

מתני'. האשה שאמרה אשת איש הייתי וגרושה אני - נאמנת, שהפה שאסר הוא הפה שהתיר; ואם יש עדים שהיתה אשת איש, והיא אומרת גרושה אני - אינה נאמנת. אמרה נשבית וטהורה אני - נאמנת, שהפה שאסר הוא הפה שהתיר; ואם יש עדים שנשבית, והיא אומרת טהורה אני - אינה נאמנת. ואם משנשאת באו עדים - הרי זו לא תצא.

(2) שולחן ערוך אבן העזר הלכות אישות סימן ז סעיף א

שבוייה שנשבית והיא בת ג' ש ויום אחד או יותר, אסורה לכהן, מפני שהיא ספק זונה, שמא נבעלה לעכו"ם. ואם יש לה עד שלא נתייחד עובד כוכבים עמה, ה"ז כשרה לכהונה. ואפילו עבד או שפחה או קרוב נאמן לעדות זו. הגה: ואפילו נשים שאינן נאמנות בעדות אשה, כגון חמותה וכו', נאמנת בשבוייה (הגהות אלפסי פ"ב דכתובות). ושתי שבויית שהעידה כל אחת לחברתה, הרי אלו נאמנות. וכן קטן שהיה מסיח לפי תומו, נאמן. ומעשה בא' שנשבה הוא ואמו, ובנה מסיח לפי תומו ואמר: נשבינו לבין עובד כוכבים אני ואמי, יצאתי לשאוב מים, דעתי על אמי. ללקוט עצים, ודעתי על אמי, והשיאו אותה חכמים לכהן על פיו. ויש שכתב שהקטן נאמן אפילו במתכוין להעיד.

(3) תלמוד בבלי מסכת כתובות דף כו עמוד ב

מתני'. האשה שנחבשה בידי עובדי כוכבים, על ידי ממון - מותרת לבעלה, על ידי נפשות - אסורה לבעלה.

(4) רש"י מסכת כתובות דף כו עמוד ב

ע"י ממון מותרת לבעלה - דמרתתי להפסיד ממון ואינן מפקירין אותה.
ע"י נפשות - שהיתה נידונת למות.
אסורה לבעלה - דהואיל ונוהגין בה הפקר חוששין שמא נתרצתה באחד מהן.

(5) תוספות מסכת כתובות דף כו עמוד ב

ועל ידי נפשות אסורה לבעלה - היינו אפילו לבעלה ישראל דחיישין שמא נתרצת כדי למצא חן שלא יהרגנה דאי לבעלה כהן קאמר ואסורה שמא נאנסה א"כ הוה ליה למימר אסורה לכהונה אלא ודאי אפילו לבעלה ישראל אסורה

(6) רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק יח הלכה ל

האשה שנחבשה ביד עכו"ם ע"י ממון מותרת, ע"י נפשות אסורה לכהונה ולפיכך אם היה בעלה כהן נאסרה עליו, בד"א בזמן שיד ישראל תקיפה על העכו"ם והם יראין מהם, אבל בזמן שיד העכו"ם תקיפה אפילו ע"י ממון כיון שנעשית ברשות העכו"ם נאסרה אא"כ העיד לה אחד כשבוייה כמו שביארנו.

(7) מגיד משנה הלכות איסורי ביאה פרק יח הלכה ל

האשה שנחבשה ביד עכו"ם על ידי ממון וכו'. משנה בפרק האשה שנתארמלה (דף כ"ו): האשה שנחבשה בידי עכו"ם ע"י ממון מותרת לבעלה על ידי נפשות אסורה לבעלה ופירשוה כל הגאונים זכרונם לברכה דוקא אם היה הבעל כהן והוא הדין לינשא לכתחלה לכהן אבל לישראל ודאי לא חיישין שמא נתרצית וכן הכריחו האחרונים ז"ל

(8) שולחן ערוך אבן העזר סימן ז סעיף יא

האשה שנחבשה על ידי עובד כוכבים ע"י ממון, מותרת אפילו לכהונה... ע"י נפשות, אסורה לכהונה, ולפיכך אם היה בעלה כהן, נאסרה עליו. הגה: ויא' דע"י נפשות אסורה אפילו לבעלה ישראל, כג דחיישין שמא נתרצית להם כדי שלא יהרגוה (התוס' והרא"ש

9) בית שמואל אבן העזר סימן ז ס"ק כג

דחיישינן שמא נתרצית - כ"כ רש"י ותוס' ולא הג"מ שכתב חזקה שנתרצית, ולכאורה קשה הא קי"ל אין אשה נאסרת על בעלה אלא על פי שני עדים או בקינוי וסתירה, ומחמת קושיא זו כתב מהרי"ק שם שבזויה אסורה לכהן מחמת מעלת יוחסין הכהונה תקנו חז"ל את זאת, וצ"ל פוסקים אלו סבירא להו אין אשה נאסר' וכו' דוקא לענין חשד שמא זנתה עם ישראל אבל עם עכו"ם חמור טפי וכן בשבזיה לא ס"ל סבר' מהרי"ק אלא לענין עכו"ם שאני ועיין לקמן מ"ש:

10) שו"ת הרא"ש כלל לב סימן ח

על אודות הנשים אשר לא היה להם כח לעמוד בהיכל המלך, ובעת הגזרה החליפו מפני אימת מות; וכאשר מצאו נס ונמלטו, חזרו לדתן. אמת הדבר כי מאד הרעו לעשות. . . ונראה לי, שמותרות לבעליהן; אע"ג דתנן בפ"ב דכתובות (כו): האשה שנחבשה בידי כותים על ידי ממון, מותרת לבעלה, על ידי נפשות, אסורה לבעלה; ופ"ל רבינו תם: אסורה לבעלה אפילו לישראל, דחיישינן שמא נתרצית להבעל כדי למצוא חן בעיניהם שלא יהרגוה. הא ליכא למיחש; שהרי בשעת הגזרה, קודם שחזרה לדתם, אף אם היתה מתרצית ליבעל לא היתה ניצולת בכך; ואחרי שהחלפה, הדבר ידוע שיש לה שלום יותר משאם היתה כותית, ואף לאנסה אינן רשאיין; הילכך, ליכא למיחש שמא נתרצית.

11) שו"ת מנחת יצחק חלק א סימן פז

ב"ה גרוו"ד תש"ו לפ"ק

שאלה. אותן הנשים שבאו בחזרה ממחנות הריכוז אם דינם כשבזיה לאסרם לכהנים, בין לענין נשי כהנים, ובין לענין להנשא לכתחילה לכהן, ונוכחתי לדעת שברוב פעמים יש לברר על ידי חברותיה אם היא טהורה, אך כ"פ חברותיה אינם משומרי הדת, ויש לחוש שהמה פסולי עדות מחמת עבירה דאורייתא.

... הרי נודע דהגזירה היה להשמיד ולהרוג, ולא היה מועיל שום ריצוי, ומכ"ש על הבעילה היה עונש רב, כי ה' נגד הראססע געזעטץ, /חוקי הגזע/ ואף שהמה חשבו לרעה, השם חשבה טובה, א"כ דמי לגזירת אסטרייך המובא בתשובת הרא"ש (כלל ל"ב), ושם היתה הגזירה לעבור על דת דוקא, ואם לא, ה' הורגים, ולא היה מועיל להם שום ריצוי לזנות, וכדכתב בזה בס' בית הלל על ד' הרמ"א שם מ"ש ובשעת הזעם וכו', וכמבואר ברמ"א (בסוף הסעיף שם), במ"ש ובשעת הגזירה וכו', ובח"מ (ס"ק כ"א) וב"ש (ס"ק כ"ז) ועי' בהגר"א (אות ל' ול"ה), וא"כ בנד"ד לא גרע מזה, דלא ה' מועיל שום ריצוי, (ועוד נד"ד אף המרה לא ה' מועיל כנודע), וא"כ בנשי ישראל אין שום חשש. . .

(ג) וכאשר באנו לכלל זה, מצאנו תקנה גם להתירם לכהנים. . .

12) קונטרס מאר"י ט"ב / עמוד כב

שלה להצלה ואדרבא לפי המשפט היתה מתחייבת יותר ע"ז, כי כל כונתו של אותו הרשע ה' להשמיד ולהרוג חלילה, ודמי לנתפסה להמיר ולשעת הרג רב דלא חיישינן לנתרצה עבור הצלה שאינו מועלת בדיניהם שלא סמכה דעתה ע"ז להפקיר עצמה לזנות, והגם דשם בשעת הרג רב לא התירו בשביל זה אלא ישראל ולא לכהנים, יען דשם לא ה' מירתת כלל, ונשאר החשש דאונס, אבל כאן דמירתת ולא באתי לחוש אלא מטעם חששא דנתרצה, והיכא דליכא חששא שנתרצה גם לאונס לא חיישינן.

13) שו"ת מנחת יצחק חלק א סימן פז

(ט) נודע דעת המהרשד"ם (א"ע סי' רל"ה) דכל כהני זמנינו, הוי להו כהנים מספק ומותרים בשבזיה דרבנן, כיון דאין

The Status of Female Survivors

להם כתב יחוס לכהונה, רק מכח חזקה, וכמ"ש הריב"ש (סי' צ"ד), וא"כ הוי ס"ס, והמהרי"ט (ח"א סי' קמ"ט) ותשו' חוט השני (סי' י"ז) האריכו לסתור דעת מהרשד"ם, ושבות יעקב (ח"א סי' צ"ג) דוחה דבריהם ומקיים דברי מהרשד"ם, ובבאה"ט (א"ע סי' ו' ס"ק ב') הביא מת' כנסת יחזקאל שחולק על השבות יעקב, ובפ"ת (סי' ז' ס"ק ב') הביא משעה"מ (פ"ט מהא"ב דין כ"ג) דתמה על המהרשד"ם, דהוי ס"ס בשני גופים, וכתב הפ"ת, דאף דבלא"ה היה יכול להקשות דשבויה לא מקרי ספק כמו גבינות, וכמו שהקשה השעה"מ על מהר"י הלוי כנ"ל, ואפ"ל דמטעם תרי גופי, גם בספק שבויה, די ש"ס מלבד ספק הראשון ל"מ עיי"ש, ולפי הנ"ל י"ל דבספק שבויה שפיר מהני ס"ס כה"ג, אף דל"מ ס"ס כזה באיסור דאורייתא, מ"מ בשבויה אף דיהיה דומה ממש לגבינות, יש להתיר בס"ס כזה, וכמבואר בד' בי"צ הנ"ל, אך בלא"ה חלקו על המהרשד"ם כנ"ל, וע' בספרי דברי יצחק (סי' ט') מזה, ועכ"פ חזי לאצטרופי לכל הני טעמי שכתבתי למעלה להקל, ובפרט אם יש לחוש לקלקול באיסורים חמורים על ידי זה וכמבואר בד"מ א"ע (סי' ז') ועיין בערך ש"י (שם סי' א') מזה, ועיין שו"ת יד יצחק (ח"ב סי' ק"ח אות ד') ובת"ד"ח (א"ע סי' ב') ועי' מש"כ בד' הד"מ הנ"ל בת' אמרי אש (א"ע סימן י"ג).

(י) ולענין אם מהני בדיקת הרופאים עי' כנה"ג (הגה"ט אות ה') ומש"כ ע"ז בערך שי א"ע שם, ומש"כ בד' הב"ש ונוב"ית (סי' ס"ט) ותשב"ץ (ח"ג סי' קע"ח) עי"ש וע"ע בת' מהרי"ל דיסקין (סי' ל"ד), ושור"ר בת' חלקת יעקב ממחו' הגאון שליט"א (סי' ט"ז) שהאריך בזה. ובהרבה דברים כווננו לדיעה א' עיי"ש.

14 משנה הלכות / חלק ה' / סימן רטז

{נשים שהיו בזמן השואה במחנה אי דינן כשביוות}

ובדבר שאלתו עוד בנשים שהיו בשעת השואה במחנה קאנצעטרעשיאן ובעזה"י נצלו אי דינן כשביוות שאסורות להנשא לכהן . . .

ומיהו לעיקר הדין לפענ"ד נשים דינן אין להם כלל דין שביוות לכ"ע וכשרות לכהונה דנראה לחדש דשבויה לא מקרי אלא כשנשבית יחידה אחת או שתיים או שבא השונא אל בתייהם והם בבית יחידים דאז חיישינן שמא בא עליה באונס או ברצון הכל לפי הענין וגם בזה אי יש שם מי שהוא אפילו עבד או שפחה ואפילו קטן וקטנה מותרת כשהעידו שלא נבעלה אבל אם באו אויבים ואספו למאות ולאלפים כאחד והבאו למקומות או בתים ביחד ואכלו וישנו והלכו לעולם כולם כאחד בין ביום ובין בלילה ומעולם לא התייחד שבאי עם הנשים רק לעולם כולם היו שם כה"ג ודאי דלא נאסרו דהשבאי לא בא על אשה ברבים כשהם כולם שם ואינו בועל בבית אשר מאה נשים וכן אינו בועל בשוק ברבים אלא לוקחה לביתו או לביתה ובא עליה. והא דעיר שכבשוה כרכום נאסרו כל הנשים התם חיישינן שמא כל אחת באו לתוך ביתה והכ"נ דאלו היו כולם ביחד לעולם ודאי לא נאסרו דהתם כל אחת מעדת על חברתה שלא נבעלה שהרי כולם היו ביחד ולא נבעלו וא"כ לעולם אמרינן בכה"ג דאנן סהדי דלא נבעלה כיון דלעולם הני נשי לא נתפרדו להתייחד עם השבאי. ואפילו נימא דלעתים רחוקות קרה מקרה בלתי טהורה ויצאה אשה אחת ונתייחדה עם השבאי כיון דרוב נשים לא נתייחדו אף אם ה' במציאות לאשה אחת שנתייחדה לא אסרינן כל הנשים בשביל האשה הזאת אלא אמרינן כל דפריש מרובא פריש וודאי מן הרוב היא וטהורה היא.

ומעתה אומר אני בנשי דינן שהבאו כולם לגעטטאס ומשם נלקחו כולם יחד להמחנות ולעולם היו למאות יחד ובמחנות ג"כ בין ביום ובין בלילה היו הרבה נשים יחד יוצאים ובאים כידוע למי שה' במחנה שיצאו רק בחברותה גרופען בלע"ז ובאו חזרה בגרופען ואכלו יחד וישנו בבאראק אחת וכל עבודתם ה' הרבה נשים יחד כה"ג ליכא למיחש לשום ענין של שבאי שמא בא על אחת מהן דאז צריך לומר שלקחה לעצמו חוץ מהמחנה ובא עליה ולזה אין לנו עדות שלקחה לחוץ ודאי במי שידעו בה שנתייחדה ויש על זה עדים נאסרה משום שבויה אבל כיון דהוא מייעוטא דמיעוטא אין לנו לחוש לזה כלל, כל שאין לנו עדים לזה. ועוד דהרי איכא ס"ס שמא לא לקחו מהם כלל ואפילו לקחו מהם שמא לאו אותה היא שלקחו וכ"ש הוא ממחבואה אחת שמצלת על כולן.